TÝMOVÉ VYUČOVÁNÍ JAKO CESTA K PROFESNÍMU ROZVOJI AKADEMICKÝCH PRACOVNÍKŮ A PODPORA AKTIVIZACE STUDUJÍCÍCH

TEAM TEACHING AS A WAY TO THE PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF ACADEMIC STAFF AND SUPPORT FOR STUDENT ACTIVATION

Radka High[1], **Karolina Duschinská**[2]

[1] Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha
[2] Katedra pedagogiky, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

Příspěvek představí koncept tandemového a týmového vyučování ve vysokoškolské výuce, jeho typologii a charakteristiky. Východiskem jsou zahraniční studie a výsledky vlastního výzkumného šetření jak z období kontaktní výuky, tak z období nouzové distanční výuky. Diskutujeme přednosti a limity týmového vyučování a příležitosti pro zkvalitnění výuky na vysoké škole. Týmová spolupráce je analyzována jako možná cesta k podpoře a profesnímu rozvoji začínajících i zkušených akademických pracovníků.

Klíčová slova: *týmové vyučování, tandemové vyučování, vysokoškolská didaktika, nouzová distanční výuka*

Abstract

The paper introduces the concept of tandem and team teaching in higher education, its typology and characteristics. We present conclusions from research studies and the results of our own research survey from both the period of contact teaching and the period of emergency remote teaching. We discuss the advantages and limits of team teaching and opportunities to improve teaching at the university. Teamwork is analyzed as a possible way to support professional development of both beginners and experienced academics.

Keywords: *team teaching, tandem teaching, higher education didactics, emergency remote teaching*

1 Úvod

Příspěvek se zabývá tandemovým a týmovým vyučováním na vysoké škole. Týmové vyučování je charakterizováno tím, že výuku společně připravují a někdy i v reálném čase spolu vyučují dva a více vyučujících – odborníků stejného, ale i různého odborného zaměření nebo zkušenosti. Realizace se může lišit v závislosti na obsahu nebo organizační formě vyučovaného kurzu (tj. velká posluchárna nebo menší semináře a cvičení; exaktní nebo humanitní vědy apod.).

2 Teorie

V první části příspěvku stručně pojednáme o metodě týmového vyučování a o tom, jak je využívána ve vysokoškolském vzdělávání. Souhlasíme s pedagogy Chapmanem, Hyattem a spol. (2011, s. 19), kteří týmové vyučování chápou jako *„efektivní výukovou strategii založenou na důkazech, ve které dva nebo více odborníků sdílí odpovědnost za skupinu studentů"*. Přestože společné vyučování začalo ve speciální pedagogice, jeho popularita se v posledních letech zvýšila u řady dalších oborů. Bacharach, Heck, Dahlberg (2008) zjistili, že studenti oceňují různé pohledy na stejné téma, což je podněcující ke skupinovým diskusím. Týmová výuka však nemusí být jen cennou zkušeností pro studující, ale také pro učitele: společná příprava i výuka může být reflexní, poučná i profesionálně uspokojivá (ibid.). Poukazuje se na potenciál týmového vyučování v rozvoji pedagogických dovedností akademických pracovníků (Thomson & Trigwell, 2016). Týmové vyučování umožňuje efektivně modelovat a komentovat výukové strategie, což je zvláště významné ve vzdělávání budoucích učitelů (Swennen et al., 2008). V poslední době se též zdůrazňuje lepší možnost komunikace v ICT prostředí (McKenzie et al.).

3 Metodologie výzkumu

Empirická studie zjišťuje perspektivy různých účastníků týmového vyučování – vyučujících a jejich studentů. Pro získání komplexního pohledů různých účastníků byl vybrán smíšený výzkumný design. Data zjišťující percepci vyučujících jsou získána pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Dotazníkové šetření bylo provedeno se studujícími, kteří mají studentskou zkušenost s týmovou

výukou. Data získaná formou rozhovorů s vyučujícími a otevřenými otázkami v dotaznících pro studující byla analyzovány kvalitativně za pomocí tematického kódování softwarem MAXQDA. Uzavřené otázky byly zpracovány kvantitativně.

4 Výsledky

Výsledky přináší pohled na společné učení jako na podporu při aktivizaci studujících a popisují nejvhodnější situace pro použití různých modelů týmového vyučování. Zaměřujeme se také na popsané přínosy a obtíže při společné výuce. Dále šířeji popisujeme tři různá nastavení týmové spolupráce vyučujících: 1. různé oblasti odbornosti (pedagogika a psychologie); 2. odlišný vztah k praxi (akademický a praktický); 3. různé pedagogické zkušenosti (zkušený a začínající). Výsledky popisují tři různé fáze procesu společné výuky: příprava lekce, výuka ve třídě, debriefing a reflexe, ve kterých se zaměřuje na prospěšnost a pozitiva společné výuky. Ukazují také pohled studentů, kteří v souladu s literárními zdroji společnou výuku oceňují především jako prostředek udržení pozornosti a získání různých odborných pohledů na jedno popisované téma, což vede k hlubším diskusím.

5 Závěry a diskuse

Výsledky naznačují, že týmové vyučování je slibným prostředkem profesního rozvoje akademických pracovníků. Přínosy lze identifikovat v několika oblastech: 1. podpora a mentoring začínajících akademických pracovníků; 2. propojování teoretické a praktické výuky; 3. rozšiřování odborných znalostí a interdisciplinární přesah; 4. rozvoj pedagogických dovedností; 5. podpora interdisciplinárního výzkumu (srovnej Townsend et al., 2013); 6. poskytování jistoty v nejisté době. Výzvy a rizika jsou spojená zejména se zaváděním týmového vyučování, autorky navrhují možný postup a fáze rozvoje týmové spolupráce.

6 Literatura

Bacharach, N., Heck, T. W., & Dahlberg, K. (2008). Co-Teaching In Higher Education. *Journal of College Teaching & Learning* (TLC), *5*(3). https://doi.org/10.19030/tlc.v5i3.1298

Chapman, C., Hyatt. C. H. (2011). *Critical Conversations in Co-teaching: A Problem-solving Approach*. Solution Tree Press

McKenzie, S., Hains-Wesson, R., Bangay, S., & Bowtell, G. A team-teaching approach for blended learning: an experiment. *Studies in Higher Education*, 1–15. https://doi.org/10.1080/03075079.2020.1817887

Swennen, A., Lunenberg, M., & Korthagen, F. (2008). Preach what you teach! Teacher educators and congruent teaching. *Teachers and Teaching*, *14*(5–6), 531–542. https://doi.org/10.1080/13540600802571387

Thomson, K. E., & Trigwell, K. R. (2016). The role of informal conversations in developing university teaching? *Studies in Higher Education*, *43*(9), 1536–1547. https://doi.org/10.1080/03075079.2016.1265498

Townsend, T., Pisapia, J., & Razzaq, J. (2013). Fostering interdisciplinary research in universities: a case study of leadership, alignment and support. *Studies in Higher Education*, *40*(4), 658–675. https://doi.org/10.1080/03075079.2013.842218